

mediante intellectu & voluntate productam; quemadmodum hoc ipsum, si penitius aliquantulum rimari velimus, adjectus terminus, *Moralis*, uberrimè explicat. Hic enim non *coactam* aliquam actionem, sed actionem à *liberâ hominis voluntate* effectivè dependentem, rectâq; rationi vel obsequi vel resistere aptam naturam designat. Neq; verò sermo est de *actionibus interioribus*, quæ per se & immediatè ab ipsâ voluntate eliciuntur, atq; in eâdem, ceu actus ejus vitales, recipiuntur; sed de exterioribus, quæ in fensus, & publicam incurrunt lucem, & ab internis voluntatis liberæ, ac prædeliberati intellectus actibus proximè oriuntur. Priores enim *principia* dicendæ potius A. M. quam ipsæ morales actiones, unde & consequenter laudem ac vituperium admittunt boni aut mali saltem principii, non actionis moralis. Ultimò deniq; differentiam quandam agnoscimus inter actiones *morales* & *civiles*, sicuti è subsequentiis manifestum fiet.

III. Expeditâ *ὀμωυυίας* fallaciâ, id mihi negotii potissimum dari credo, ut, quot modis cōsiderari possit actus humanus, quodammodò explicem. Priscorum aut Philosophorum autoritati locum relicturus in duplici eosdem pono differentiâ, & dico, omnem actum considerari posse (α) *in esse natura*, prout præcisè est quædam Entitas, triplicem in rerum naturâ obtinens rationem, actionis videlicet, passionis & qualitatis, (β) *in esse moris* quando nimirum ita concipitur, ut à voluntate liberâ fit, & per rationem est, ut ita dicam, regulabilis, in quo genere considerato ad essentialiam ejus pertinent *circumstantiæ*, tanquam essentialia ejus principia & causæ, quæ eum in esse moris per se constituunt.

IV. Cùm verò non sim nescius, magnam omnino vim magnamq; momentum positum esse in observatō rerum proponendarum ordine; & omne nostrum studium, actiones & labores ad certum aliquem finem collata, eò perfectiora fore, quò propiùs ad eum, quem sibi proposuere, portum accedunt; ab eodem temerè & cum emolumentis dispendiō non sum discessurus, sed, quoad ejus fieri potest, methodicè progressurus, ita quidem, ut investigatâ A. M. ratione quidditativâ, affectiones quoq; ejusdem & adjuncta, & si quæ alia sunt declaranda, declarem.

V. *Causas* proinde quod concernit, *efficienti* primas adscribo

par.